

MUINSUSKAITSEAMET

Lp. mälestise omanik.

25.04.2024 nr 1.1-7/797

TEAVITUSKIRI

Eelnõu tutvustamine

Muinsuskaitseamet koostöös omanike, kohalike kogukondade ning teiste partneritega kannab hoolt meie kultuuripärandi säilimise ja väärtustamise eest. Muinsuskaitseaduse kohaselt on riikliku kaitse alla võtmise eelduseks, et kultuuriväärtusega asi või maa-ala esindab Eesti ainelise kultuuripärandi väärtuslikumat osa, millel on teaduslik, ajalooline, kunstiline või muu kultuuriväärtus või mille säilitamise kohustus tuleneb rahvusvahelisest lepingust. Aeg-ajalt vajavad meie mälestised hindamist ning mälestiste andmed ülevaatamist ja vajadusel korrastamist.

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 alusel võib mälestiseks olemise lõpetada, kui mälestis on teise mälestise lahutamatu osa, ehk olukorras, kus näiteks kirikuhoone on tunnistatud ehitismälestiseks, puudub põhjendus, et ka mõni kirikuhoone detail oleks eraldi mälestis. Samuti täpsustatakse mälestiste nimetusi.

Vastavalt muinsuskaitseaduse § 17 lg 1 alusel **Muinsuskaitseamet teavitab, et algatab 65 mälestiseks olemise lõpetamise**, kuna nende puhul on tegemist teise mälestise lahutamatu osadega.

Saadame mälestiseks olemise lõpetamise õigusakti eelnõu tutvumiseks menetlusosalistele. Mälestiseks olemise lõpetamise otsustab valdkonna eest vastutav minister.

Palume Teil tutvuda kirjale lisatud õigusakti eelnõuga ja soovi korral esitada arvamus kirjalikult hiljemalt 10. maiks 2024 e-posti aadressile info@muinsuskaitseamet.ee või postiaadressile Pikk tn 2, Tallinn 10123.

Küsimuste korral anname hea meelega lisaselgitusi.

Lisa 1: Kultuurimälestiseks olemise lõpetamise õigusakti eelnõu

Head koostööd soovides

Tarvi Sits
projektijuht
Muinsuskaitseamet

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

{regDateTime}

nr {regNumber}

Kultuurimälestiseks olemise lõpetamine

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 ning lg 2 ja lg 6 alusel ning kuulates ära Muinsuskaitse Nõukogu seisukoha:

1. Muudan kultuuriministri määruse 16.02.1998 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 5 punktis 237 ehitismälestise (kultuurimälestiste registri nr 15381, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Vana-Vigala küla, Hariduse tn 4, KÜ 88401:002:0126, 88401:001:0143, 88401:001:1340, 88401:001:1360, 88401:002:0030, 88401:001:0099, 88401:001:0100, 88401:001:0139, 88401:001:0140, 88401:003:0047, 88401:003:0031, 88401:003:0089, 88401:002:0930, 88401:001:1591, 88401:001:1592, 88401:002:0040, 88401:001:1300, 88401:001:0150, 88401:001:0193, 88401:001:0196, 88401:002:0082, 88401:003:0580, 88401:003:0014, 88401:002:0029, 88401:002:0023, 88401:001:0154, 88401:003:0109, 88401:001:1321, 88401:001:0770, 88401:002:0700, 88401:003:0350, 88401:002:0055, 88401:002:0054, 88401:002:0710, 88401:002:0690, 88401:001:1600, 88401:003:0095, 88401:003:0096, 88401:001:0740, 88401:002:0670, 88401:002:0050, 88401:001:0071, 88401:002:0960, 88401:003:0046, 88401:002:0069, 88401:001:1443, 88401:001:0072, 88401:002:0028, 88401:003:0003, 88401:001:0011, 88401:001:0600, 88401:001:0670, 88401:001:0850, 88401:001:0262, 88401:001:0780, 88401:002:0720, 88401:002:0750, 88401:002:0770, 88401:002:0780, 88401:003:0370, 88401:001:0319, 88401:003:0360, 88401:001:1130, 88401:001:0458, 88401:001:0459, 88401:001:1060, 88401:001:0488, 88401:001:0498, 88401:003:0263, 88401:001:0621, 88401:001:0622, 88401:001:0411, 88401:001:0537, 88401:001:0538, 88401:001:0545, 88401:001:0546, 88401:001:0548, 88401:001:0549, 88401:001:0550, 88401:001:0831, 88401:001:0832, 88401:001:0387, 88401:001:0554, 88401:001:0700, 88401:003:0169, 88401:003:0171, 88401:001:0911, 88401:001:0483, 88401:001:0912, 88401:001:1100, 88401:001:0467, 88401:001:0468, 88401:001:0311, 88401:001:0312, 88401:001:0315, 88401:003:0157, 88401:001:0269, 88401:001:0211, 88401:001:0208, 88401:002:0120, 88401:001:0307, 88401:002:0103, 88401:001:0248, 88401:002:0003, 88401:001:0249, 88401:002:0116, 88401:002:0119, 88401:002:0115, 88401:002:0114, 88401:003:0158, 88401:003:0159, 88401:002:0117, 88401:002:0118, 88401:001:0304, 88401:002:0091, 88401:001:0255, 88401:001:0250, 88401:003:0062, 50301:001:0184, 50301:001:0312, 50301:001:0508, 50301:001:0509, 50301:001:0510, 50301:001:0632, 50301:001:0758, 50201:001:0097, 50201:001:0096, 50201:001:0155,

50201:001:0329) nimetust ja määrän kultuurimälestise nimetuseks „Vana-Vigala mõisa park ja alleed“.

2. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Vana-Vigala mõisa park ja alleed“ (kultuurimälestiste registri nr 15381, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Vana-Vigala küla, Hariduse tn 4 KÜ 88401:002:0126, 88401:001:0143, 88401:001:1340, 88401:001:1360, 88401:002:0030, 88401:001:0099, 88401:001:0100, 88401:001:0139, 88401:001:0140, 88401:003:0047, 88401:003:0031, 88401:003:0089, 88401:002:0930, 88401:001:1591, 88401:001:1592, 88401:002:0040, 88401:001:1300, 88401:001:0150, 88401:001:0193, 88401:001:0196, 88401:002:0082, 88401:003:0580, 88401:003:0014, 88401:002:0029, 88401:002:0023, 88401:001:0154, 88401:003:0109, 88401:001:1321, 88401:001:0770, 88401:002:0700, 88401:003:0350, 88401:002:0055, 88401:002:0054, 88401:002:0710, 88401:002:0690, 88401:001:1600, 88401:003:0095, 88401:003:0096, 88401:001:0740, 88401:002:0670, 88401:002:0050, 88401:001:0071, 88401:002:0960, 88401:003:0046, 88401:002:0069, 88401:001:1443, 88401:001:0072, 88401:002:0028, 88401:003:0003, 88401:001:0011, 88401:001:0600, 88401:001:0670, 88401:001:0850, 88401:001:0262, 88401:001:0780, 88401:002:0720, 88401:002:0750, 88401:002:0770, 88401:002:0780, 88401:003:0370, 88401:001:0319, 88401:003:0360, 88401:001:1130, 88401:001:0458, 88401:001:0459, 88401:001:1060, 88401:001:0488, 88401:001:0498, 88401:003:0263, 88401:001:0621, 88401:001:0622, 88401:001:0411, 88401:001:0537, 88401:001:0538, 88401:001:0545, 88401:001:0546, 88401:001:0548, 88401:001:0549, 88401:001:0550, 88401:001:0831, 88401:001:0832, 88401:001:0387, 88401:001:0554, 88401:001:0700, 88401:003:0169, 88401:003:0171, 88401:001:0911, 88401:001:0483, 88401:001:0912, 88401:001:1100, 88401:001:0467, 88401:001:0468, 88401:001:0311, 88401:001:0312, 88401:001:0315, 88401:003:0157, 88401:001:0269, 88401:001:0211, 88401:001:0208, 88401:002:0120, 88401:001:0307, 88401:002:0103, 88401:001:0248, 88401:002:0003, 88401:001:0249, 88401:002:0116, 88401:002:0119, 88401:002:0115, 88401:002:0114, 88401:003:0158, 88401:003:0159, 88401:002:0117, 88401:002:0118, 88401:001:0304, 88401:002:0091, 88401:001:0255, 88401:001:0250, 88401:003:0062, 50301:001:0184, 50301:001:0312, 50301:001:0508, 50301:001:0509, 50301:001:0510, 50301:001:0632, 50301:001:0758, 50201:001:0097, 50201:001:0096, 50201:001:0155, 50201:001:0329) lahutamatute osadega. Mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Vana-Vigala mõisa park ja alleed“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15382	Vana-Vigala mõisa alleed	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 237
15383	Vana-Vigala mõisa väravapostid	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 238
8405	Näljamüür Vana-Vigala mõisa „näljamüür“	kultuuriministri 03.07.1997 määrus nr 37 punkt 110 kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 243

3. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punktid 237-238 ja 243 ning kultuuriministri 03.07.1997 määruse nr 37 punkti 110.

4. Muudan kultuuriministri määruse 03.07.1997 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 37 punktis 111 ajaloomälestise (kultuurimälestiste registri nr 8406, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Vana-Vigala küla, Mõisapargi, KÜ 88401:002:0126) nimetust ja määran kultuurimälestise nimetuseks „Vana-Vigala mõisa kalmistu“.

5. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Vigala mõisa kalmistu ja kabel“ (kultuurimälestiste registri nr 8406, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Vana-Vigala küla, Mõisapargi, KÜ 88401:002:0126) lahutamatu osadega. Mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Vana-Vigala mõisa kalmistu“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15388	Vana-Vigala mõisa kalmistu piirdemüür	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 244
15389	Vana-Vigala mõisa kalmistu kabel	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 245

6. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punktid 244-245.

7. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Vigala kirik“ (kultuurimälestiste registri nr 15373, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Kivi-Vigala küla, Kiriku, KÜ 88402:003:0045) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Vigala kirik“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
6097	Vitraažaken Üxkülli ja Sieversi vappidega, 1845 (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 209
24218	Vitraažaken, 19/20.saj. (klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 109
24219	Vitraažaken, Lobanov, 1989 (klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 110
24221	Skulptuur "Sõdur", R.Vasard, arhitekt A.Kotli, 1933 (kivimass)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 112
24222	Skulptuur "Talumees", R.Vasard, arhitekt A.Kotli, 1933 (kivimass)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 113

8. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punkti 209 ning kultuuriministri 22.11.1999 määruse nr 24 punktid 109-113.

9. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Vigala kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 8403, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Kivi-Vigala küla, Kiriku, KÜ 88402:003:0045) lahutamatute osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Vigala kirikuaed“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15374	Vigala kirikuaia kabel	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 229
15375	Vigala kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 230
6107	Matsokse Maddise hauasammas, 1804 (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 236
24216	Rist Touko Hannuse haul, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 107

10. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punktid 229-230 ja 236 ning kultuuriministri 22.11.1999 määruse nr 24 punkti 107.

11. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Rapla kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 8400, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Uusküla, Kalmistu parkla, KÜ 66904:001:0312, 66801:001:1265, 66901:001:0703, 66901:001:0138) lahutamatute osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Rapla kalmistu“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15370	Rapla kalmistu kabel	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 224
6034	Tiesenhausenite haua-monument, 19.saj. (marmor, vask)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 7

12. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 224 ja kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punkti 7.

13. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Seli mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 15355, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Seli küla, Seli mõis, KÜ 66903:002:0027) lahutamatute osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Seli mõisa park“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15356	Seli mõisa pargipaviljon	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 210
15357	Seli mõisa piirdemüürid	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 211

14. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punktid 210-211.

15. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Rapla kirik“ (kultuurimälestiste registri nr 15317, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Pastoraadi tn 3 // 4 // Tallinna mnt 7 // Rapla kirik, KÜ 67001:001:0008) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Rapla kirik“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
6066	Vitraažaken, annet. 1901 (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 162
6067	Vitraažaken, 1901 (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 163
6068	Vitraažaken, 1901 (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 164
6069	Vitraažaken, 1901 (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 165
24212	Vitraažaken, 19.saj. (klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 101
24213	Vitraažaken, 19.saj. (klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 102

16. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 162-165 ning kultuuriministri 22.11.1999 määruse nr 24 punktid 101-102.

17. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Rapla kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 8398, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Pastoraadi tn 3 // 4 // Tallinna mnt 7 // Rapla kirik, KÜ 67001:001:0008) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Rapla kirikuaed“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15318	Rapla kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 172
6036	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 9
6037	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 10
6038	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 11
6039	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 12
6040	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 13

6041	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 14
6042	Rist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 15

18. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 172 ning kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 9-15.

19. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kabala mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 15308, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Kabala küla, Koikse tee 5, KÜ 65401:002:0161, 65401:002:1380, 65401:002:0460, 65401:002:0450, 65401:002:0601) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Kabala mõisa park“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15309	Kabala mõisa piirdemüürid	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 162

20. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 162.

21. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kasti mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 15270, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Kasti küla, Kasti, KÜ 50403:003:0079, 50403:003:1270, 50403:003:0075, 50403:003:0155, 50403:003:0156, 50403:003:0158, 50403:003:0157, 50401:001:1055) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Kasti mõisa park“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15272	Kasti mõisa pargi piirdemüürid	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 120

22. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkti 120.

23. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Märjamaa kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 8391, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Märjamaa alev, Pärnu mnt 22b, KÜ 50501:004:0260) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Märjamaa kirikuaed“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15266	Märjamaa kirikuaia piirdemüür värav-monumendiga	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 131
6026	Rist, 1647 (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 222
6027	Rist, 17.saj. (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 223

6028	Rist, 17.saj. (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 224
6029	Rist, 17.saj. (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 225
6030	Risti jalam, 17?.saj. (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 226
6031	Rist, 1720 (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 227
6032	Risti jalam, 1692 (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 228
6033	Risti jalam, 17.saj (?) (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 229

24. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 131 ning kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 222-229.

25. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Rabivere mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 15246, asukoht Rapla maakond, Kohila vald, Rabivere küla, Vanamõisa, KÜ 31701:006:0126, 31701:006:1080, 31701:006:0950, 31701:006:0140, 31701:006:0401, 31701:001:0696) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Rabivere mõisa park“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15252	Rabivere mõisa piirdemüürid	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 104

26. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 104.

27. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Lohu mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 15234, asukoht Rapla maakond, Kohila vald, Lohu küla, Lohu mõis, KÜ 31701:004:0051) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Lohu mõisa park“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15235	Lohu mõisa piirdemüürid	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 87

28. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 87.

29. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Hageri kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 8377, asukoht Rapla maakond, Kohila vald, Hageri alevik, Kiriku tee 1, KÜ 31701:005:0033) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Hageri kirikuaed“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15232	Hageri kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 84
5945	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 3
5946	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 4
5947	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 5

30. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punkti 84 ning kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 3-5.

31. Lõpetan punktis 15.1-15.4 nimetatud mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Hageri kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 8378, asukoht Rapla maakond, Kohila vald, Hageri alevik, Hageri kalmistu, KÜ 31701:005:0048, 31701:005:0141, 31701:001:1193) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Hageri kalmistu“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5974	Rist, 1853 (dolomiit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 52
5975	Skulptuur "Väsinu", A.Starkopf, 1958 (graniit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 53
5976	Skulptuur "Saarepiiga", A.Starkopf, 1960 (graniit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 54
5977	A.Starkopfi perekonna hauamonument "Külvaja", A.Starkopf ? (graniit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 55

32. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 52-55.

33. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Juuru kirik“ (kultuurimälestiste registri nr 15165, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Kalmistu tee 1a, KÜ 24005:002:0693) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Juuru kirik“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5893	Vitraažaken "Johannes", 19.saj. (klaas, tina)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 76
5894	Vitraažaken "Peetrus", 19.saj. (klaas, tina)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 77

5896	Uks, 19. saj. (puit, raud)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 79
5927	Vitraažaken, 19.saj. (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 218
5928	Vitraažaken, 19.saj. (klaasimaal, värviline klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 219
24103	Vitraažaken, Riia töö? 19.saj. (klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 66
24104	Vitraažaken, Riia töö? 19.saj. (klaas, tinaraamid)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 67

34. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 76-77, 79 ja 218 ning kultuuriministri 22.11.1999 määruse nr 24 punktid 66-67.

35. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Juuru kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 8364, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Kalmistu tee 1a, KÜ 24005:002:0693) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Juuru kirikuaed“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
15166	Juuru kirikuaia piirde-müür värava ja päikesekellaga	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 17
24106	Päikesekell, 19/20.saj. (dolomiit, pronks)	kultuuriministri 22.11.1999 määrus nr 24 punkt 69
15167	Juuru kirikuaia kabel	kultuuriministri 16.02.1998 määrus nr 5 punkt 18
5870	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 6
5897	Värav, 19.saj. (raud)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 80
5898	Rist, 1652 (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 81
5899	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 82
5900	Ratasrist (katke), 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 83
5901	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 84
5902	Ratasrist, 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 85
5903	Ratasrist (katke), 17.saj. (paas)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 86

36. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 16.02.1998 määruse nr 5 punktid 17-18, kultuuriministri 22.11.1999 määruse nr 24 punkti 69 ning kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 80-86.

37. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Lohu mõisa peahoone“ (kultuurimälestiste registri nr 15233, asukoht Rapla maakond, Kohila vald, Lohu küla, Lohu mõis, KÜ 31701:004:0051) lahutamatu osaga ja mälestise riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Lohu mõisa peahoone“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5944	Seinamaalid Adonise teemal, G.Welte, 1791 (fresko)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 1

38. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 1.

39. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kivi-Vigala kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 8404, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Kivi-Vigala küla, Kiriku, KÜ 88402:003:0045) lahutamatu osadega ja mälestiste riiklik kaitse jätkub kinnismälestise „Kivi-Vigala kalmistu“ koosseisus:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
6108	Rist M.Gildemann'i haua, 1785 (graniit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 237
6109	M.Lüdig'i perekonna hauamonument, 19.saj. (marmor, graniit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 238
6110	Rist Lauri Ado haua, 1859 (graniit)	kultuuriministri 11.04.1997 määrus nr 16 punkt 239

40. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 11.04.1997 määruse nr 16 punktid 237-239.

41. Muudan kultuuriministri 16.02.1998 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 5 punktis 175 ehitismälestise (kultuurimälestiste registri nr 15321, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Tallinna mnt 12) nimetust ja määran kultuurimälestise nimetuseks „Rapla Ühispanga hoone“.

42. Muudan kultuuriministri 16.02.1998 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 5 punktis 176 ehitismälestise (kultuurimälestiste registri nr 15322, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Rapla linn, Tallinna mnt 23) nimetust ja määran kultuurimälestise nimetuseks „Elamu-ärihoone“.

43. Muudan kultuuriministri 03.07.1997 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 37 punktis nr 92 ajaloomälestise (kultuurimälestiste registri nr 8387, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Päärdu küla, Velise metskond 31) nimetust ja määran kultuurimälestise nimetuseks „Velise mõisa kalmistu“.

44. Muudan kultuuriministri 03.07.1997 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 37 punktis nr 71 ajaloomälestise (kultuurimälestiste registri nr 8366, asukoht Rapla maakond, Rapla vald, Juuru alevik, Õigeusu kalmistu) nimetust ja määran kultuurimälestise nimetuseks „Juuru õigeusu kalmistu“.

45. Muudan kultuuriministri 03.07.1997 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 37 punktis nr 93 ajaloomälestise (kultuurimälestiste registri nr 8388, asukoht Rapla maakond, Märjamaa vald, Naistevalla küla, Märjamaa metskond 34) nimetust ja määran kultuurimälestise nimetuseks „Märjamaa õigeusu kalmistu“.

Muinsuskaitseametil teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele, kanda mälestiseks olemise lõpetamised kultuurimälestiste registrisse ja ajakohastada andmed riigi maakatastris.

Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avaldamisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras

I. Asjaolud

- 1.1. Käskkirjas nimetatud Rapla maakonnas asuvad mälestised tunnistati kultuurimälestisteks aastatel 1997–1999. Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 alusel võib mälestiseks olemise lõpetada, kui mälestis on teise mälestise lahutamatu osa, ehk olukorras, kus näiteks kirikuhoone on tunnistatud ehitismälestiseks, puudub põhjendus tunnistada eraldi mälestiseks ka mõni kirikuhoone detail.
- 1.2. Muinsuskaitseamet kogus kokku Rapla maakonnas asuvate mälestiste andmed ning analüüsis nende võimalikku käsitlemist teise mälestise osana, kasutades selleks peamiselt kultuurimälestiste registrit aga ka arhiiviallikatest, valdkonna spetsialistidelt ja paikvaatlustelt kogutud informatsiooni.
- 1.3. Ülevaatus tulemusena leiti, et 65 mälestise puhul on tegemist teise mälestise lahutamatu osaga. Kuivõrd nende mälestiste riiklik kaitse jätkub, ei ole muudatusel sisulist ja märkimisväärset mõju mälestiste kaitse korralduses, kuid õigusselguse huvides on nende üksikmälestise staatuse lõpetamine põhjendatud. Mälestiste omanikele selle muudatusega negatiivseid mõjusid ei kaasne, küll muutub loogilisemaks mälestise käsitlus ehk mälestiste lahutamatu osade osas ei pea näiteks eraldi silmas pidama ja arvestama toimingute planeerimisel, milline mälestise lahutamatu detail on eraldi kaitse all ja milline ei ole.
- 1.4. Lisaks on vajalik parandada või ühtlustada kinnismälestiste nimekujusid. Kultuuri-mälestiste nimetuste kontrollimise käigus tuvastas Muinsuskaitseamet nimetustes ebatäpsusi ja erinevusi nimetuste andmisel. Näiteks on mitmed kirikuaiad võetud riikliku kaitse alla nii ajaloo- kui ka ehitismälestistena erinevate õigusaktidega, milles sageli on sama mälestist nimetatud erinevalt või on kasutatud ebatäpset nimekuju. Juhul, kui on mälestiste nimetustes ära toodud hoone aadress, siis on see otstarbekas eemaldada, kuna aadress võib ajas muutuda.
- 1.5. Eelnimetatud põhimõtetele toetudes täpsustatakse seitsme kultuurimälestise nimetust, millega ei muudeta mälestiste senist avalik-õiguslikku seisundit. Sisulisi muudatusi muinsuskaitsealisesse piirangutesse kultuurimälestiste andmete korrastamine kaasa ei too.
- 1.6. Muinsuskaitseamet algatas kultuurimälestiste lõpetamise ja andmete muutmise menetluse ja edastas 25. aprillil 2024.a. eelnõu tutvumiseks Rapla maakonna kohalikele omavalitsustele ning mälestiste katastriüksuste omanikele. Tähtaeg arvamuste ja ettepanekute esitamiseks oli 14 päeva ehk kuni 10. mai 2024.
- 1.7. Tähtaegselt laekus ... arvamust või küsimust.

II. Mälestiste koosseis ja piir

- 2.1. Käskkirjas nimetatud mälestiste mälestiseks olemise lõpetamine hõlmab 120 omanikku, kellele kuuluva hoone või rajatise lahutamatuks osaks jäävad kultuuriväärtuslikud detailid või rajatised, mille mälestiseks olemine lõpetatakse.
- 2.2. Mälestised, millede mälestiseks olemine lõpetatakse, on enamuses sisuliselt ehitise või rajatise juurde kuuluvad üksikdetailid või üksikrajatised. Näiteks on kinnismälestise „Juuru kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 8364) lahutamatuks osaks Juuru kirikuaia piirdemüür värava ja päikese kellaga (kultuurimälestiste registri nr 15166) ning jääb mälestise „Juuru kirikuaed“ osaks. Vastavad kanded tehakse kultuurimälestiste registris.
- 2.3. Mälestise piir mälestise lahutamatu osade liitmisel ei muutu.

III. Riikliku kaitse kriteeriumid

- 3.1. Käskkirjas nimetatud mälestiseks olemise lõpetamise kaalumisel riikliku kaitse kriteeriumeid ei hinnatud. Riikliku kaitse kriteeriume polnud vaja hinnata, kuna lõpetatud mälestised on teise mälestise lahutamatu osa ning nende riiklik kaitse on kaetud hoonete või rajatistega, mis jäävad jätkuvalt mälestiseks.

IV. Menetlusosaliste ja kaasatud isikute arvamused

- 4.1. ...
- 4.2. ...

V. Kultuurimälestiseks olemise lõpetamise põhjendus

Mälestiste kultuuriväärtus

- 5.1. Eelpool toodud 65 kultuurimälestise kultuuriväärtus ei ole muutunud, vaid need on mõne teise mälestise lahutamatu osa ning riiklik kaitse jätkub.

Avalik huvi

- 5.2. Avaliku huvi sihiks on teatud avalik, s.o üldine ehk ühiskondlik hüve, mille alla kuulub ka Eesti kultuuri säilimine läbi aegade sh meie ainelise kultuuripärandi väärtuslikuma osa hoidmine ja kaitse. Muinsuskaitse seaduse § 3 lõike 8 kohaselt lähtutakse mälestisele suunatud riiklikes tegevustes avalike huvide ning igaühe õiguste ja vabaduste tasakaalustatuse ning proportsionaalsuse põhimõttest. Kuivõrd nende lõpetatud mälestiste riiklik kaitse jätkub, ei ole muudatusel märkimisväärset ja sisulist mõju mälestiste kaitse korralduses, kuid õigusselguse huvides ning vähendamaks halduskoormust on nende üksikmälestise staatuse lõpetamine põhjendatud.
- 5.3. Avalik huvi kultuurimälestise säilimiseks jääb alles.

Kaitsevöönd

- 5.4. Muinsuskaitse seaduse § 14 lõike 1 kohaselt võib kinnismälestise kaitseks kehtestada kaitsevööndi, kaaludes selle vajadust ja ulatust kaitsevööndi eesmärkidest lähtudes.
- 5.5. Mälestistele, mille kultuurimälestiseks olemine lõpetatakse, kuna tegemist on kinnismälestise lahutamatu osaga, jääb kehtima selle kinnismälestise kaitsevöönd, millega liituvad teised mälestised. Sealjuures puuduvad enamasti liituvatel mälestistel kaitsevööndid, kuna suuresti on nende hulgas hoone lahutamatud osad, vallasmälestised või mälestised, millele muinsuskaitse seaduse § 14 lõike 5 kohaselt ei kehtestata kaitsevööndit (kalmistul paiknevad mälestised, kinnismälestiseks olevas pargis paiknevad mälestised).

Mõju

5.6. Mälestiste omanikele või omanikele, kelle kinnistud jäävad mälestiste kaitsevööndisse, selle muudatusega negatiivseid mõjusid ei kaasne, küll muutub loogilisemaks mälestise käsitus ehk hoone või rajatis on tervik koos oma lahutamatute osadega. Mälestiste omanikke on kokku 120. Muinsuskaitseameti ja kohaliku omavalitsuse halduskoormus väheneb, kuna mälestise hoidmisel ja kaitse korraldamisel käsitletakse mälestist tervikuna koos tema lahutamatute osadega ning puudub vajadus eraldi arvestuse pidamine ning käsitlemine neid eraldi erinevateks toiminguteks kooskõlastuste taotlemisel.

VI. Muinsuskaitse Nõukogu seisukoht

6.1. ...